

ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ Α΄

Ο ΠΡΟΦΗΤΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΙΣΤΕΩΣ, ΕΛΠΙΔΟΣ ΚΑΙ ΑΓΑΠΗΣ ΛΟΓΟΣ ΕΚ ΦΑΝΑΡΙΟΥ ΕΝ ΜΕΣΩ ΠΑΝΔΗΜΙΚΗΣ ΑΠΕΛΠΙΣΙΑΣ

Μοναδική ίσως τυγχάνει η περίπτωση του αιιδίμου Οικουμενικού Πατριάρχου Αθηναγόρου Α΄ (1948-1972), ο οποίος απεκλήθη υπό του αιιδίμου Μεγάλου Φαναριώτου Ιεράρχου, Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνας Μελίτωνος (+1989), ως **«Προφηταπόστολος»** και αυτός ο όντως πάνυ βαρύς και τιμητικός χαρακτηρισμός για έναν Πατριάρχη δεν υπήρξε το αποτέλεσμα μιάς κολακειάς τόσο ειθισμένης στους εκκλησιαστικούς κύκλους ή μία έκφραση στιγμιαίας υϊκής αβροφροσύνης ενός Ιεράρχου προς την Κορυφή της Ορθοδοξίας, αλλά το απαύγασμα της αληθείας για αυτό που ήταν και υπήρξε και συμβόλιζε, έργοις και λόγοις, ο πολύς, μεγαλοπρεπής και ένσοφος Οικουμενικός Πατριάρχης Αθηναγόρας Α΄.

Ο Κωνσταντινουπόλεως Αθηναγόρας υπήρξε τω όντι **«Προφηταπόστολος»** πίστεως, ελπίδος και αγάπης επί πάση τη κτίσει ουχί μόνον καθ' όλη την διάρκεια της πολυκυμάντου και πολυπλάγκτου Πατριαρχείας αυτού, αλλά καθ' όλη την πορεία και παρουσία του ως κληρικού της Ορθόδοξου κατ' Ανατολάς Εκκλησίας του Χριστού και δη κατά τις χρονικές περιόδους που η Ορθόδοξη Εκκλησία του ανέθεσε κομβικής σημασίας Ιεραρχικές ευθύνες τόσο ως Μητροπολίτου Κερκύρας και Παξών, όσο και ως Αρχιεπισκόπου Αμερικής απ' όπου και εξελέγη Οικουμενικός Πατριάρχης εν έτει 1948.

Όταν λοιπόν κάποιος μελετά τον ενθρονιστήριο λόγο του αιιδίμου Οικουμενικού Πατριάρχου Αθηναγόρου δεν έχει απλώς την αίσθηση αλλά την απόλυτη βεβαιότητα ότι εγράφη σήμερα και είναι άκρως και λίαν επίκαιρος, εάν αναλογισθούμε την τραγική μεταπτωτική κατάσταση στην οποία βρίσκεται σύνολη η ανθρωπότητα, η οποία βιώνει το μίσος αντί της αγάπης, τον φανατισμό αντί της ανεκτικότητας στην ετερότητα και διαφορετικότητα του άλλου, τον θρησκευτικό φονταμενταλισμό αντί της θρησκευτικής ελευθερίας, την κοινωνική αδικία σε όλα τα επίπεδα αντί της κοινωνικής δικαιοσύνης και πλείστα όσα άλλα, τα οποία φανερώνουν ότι η φθοροποιός αμαρτία ως αστοχία στην άσκηση του αυτεξουσίου, ήτοι της ελευθερίας του ανθρώπου, οδηγούν στην αποϊεροποίηση του ανθρωπίνου προσώπου και στην απανθρωποίηση των διαπροσωπικών σχέσεων και κοινωνιών, όπου τα πάντα κυριαρχούνται από τον ορθολογισμό του συμφέροντος και τον υλισμό, ενώ η επιθυμία της επέκεινα του τάφου ζωής δεν υφίσταται ούτε κατ' ελάχιστον.

Ο διαπιστωτικός λόγος του αιιδίμου Πατριάρχου Αθηναγόρου για τα ως άνω και τότε και τώρα επικρατούντα στην ανθρωπότητα, άρχεται ως εξής: **«...Μελετώντες ευρίσκομεν μετά φρίκης την ανθρωπότητα αλληλοσπαρασσομένην από αιώνων απεράντων, την δε ιστορίαν των λαών απαρτιζομένην ως επί το πλείστον από πολεμικάς αφηγήσεις, κατά τας οποίας αι περίοδοι της ειρήνης φαίνονταν ως επεισόδια πρόσκαιρα και φευγαλέα. Εις τας κοινωνίας, αναστατώσεις διαρκείς. Μίσση μεταξύ των τάξεων και πάλη συνεχής. Πάθη θρησκευτικά, εμφύλιοι σπαραγμοί, κρίσεις οικονομικάί, συγκρούσεις συμφερόντων, εμπόδια ειδεχθή, στερήσεις, εγκλήματα, κακοδαιμονία. Και εις τας οικογενείας και τα άτομα επί μέρους, πόσαι τραγωδίαί και πόθοι και ορμαί; Και έπειτα αδυναμία, αθλιότητες, τύψεις συνειδότης, διάψευσις ιδανικών, έλλειψις θάρρους προς απόκρουσιν της αμαρτίας και διάπραξιν της αρετής. Ασθένεια, μαρασμοί, το θέρισμα του θανάτου,**

και τέλος η ανησυχία διά την πέραν του τάφου ζωήν. Πόσοι δε εξ άλλου δεν επεκαλέσθησαν τον άνωθεν φωτισμόν, και δεν επείνασαν αλήθειαν και δεν εδίψησαν δικαιοσύνην και δεν επεζήτησαν την βασιλευαν του Θεού επί της γης, και δεν υπέστησαν θλίψεις και διωγμούς διότι ηθέλησαν να ζήσωσιν ευσεβώς;...

Ερχόμενος ο Κωνσταντινουπόλεως Αθηναγόρας στα επί μέρους σημεία τα καταδεικνύοντα το οντολογικό αδιέξοδο της ανθρωπότητας, επισημαίνει πρωτίστως την κρίση του συγχρόνου πολιτισμού ως έκφανση της οντολογικής κρίσεως του συγχρόνου ανθρώπου, αναφέροντας χαρακτηριστικά τα εξής: *«Θα ηθέλετε να ακούσητε μερικάς φωνάς απηλπισμένας;*

Γνωρίζομεν, λέγει τις, ότι η κοινωνία ημών και ο πολιτισμός διατρέχουσι κινδύνους. Οι άνθρωποι και σήμερον δεν κατόρθωσαν να μάθωσι διά ποίον σκοπόν ευρίσκονται εν τω κόσμω τούτω. Το εναγώνιον ερώτημα το οποίον ανέκαθεν εδίδετο εις τον άνθρωπον μένει ακόμη αναπάντητον. Γνωστός φιλόσοφος και ιστορικός βλέπει ότι η κρίσις απειλεί ως κατακλυσμός να πλήξη αδιακρίτως πάσας τας χώρας μετά τοιαύτης πρωτοφανούς οξύτητος και ορμής, ώστε να απασχολή τας κυβερνήσεις, τους επιστήμονας, τους λαούς. Αυτή η νέα ιδεολογία δεν είναι παρά μία φάσις της κρίσεως ταύτης και ουδείς λόγος σοβαράς ανησυχίας θα υπήρχεν, αν μία μόνον χώρα κατετρώχετο εξ αυτής, οι δε υπόλοιποι λαοί διετέλουεν εν ειρήνη. Αλλ' η κρίσις έχει τοιαύτην έκτασιν προσλάβει, ώστε να ευρίσκωμεν αυτήν παγκόσμιον και αποφασιστικήν δι' ολόκληρον τον πολιτισμόν ημών, με απειλήν και διά τα ευτυχή θεωρούμενα μέρη του κόσμου.

Εκ τούτου περιβαλλόμεθα υπό χάους. Κυριαρχεί και πάλιν παραλήρημα μανίας καταδιώξεως. Υπάρχουσι λαοί μισούντες σήμερον εκατονταπλασίως και απειλούντες τους γείτονας αυτών δι' εξαφανισμού. Αι αντιθέσεις μεταξύ των τάξεων επιτείνονται επικινδύνως. Αστάθειας πολιτικάί, εσωτερικάί ανωμαλίας, πληθωρισμός νέων παρασιτικών επαγγελμάτων, συγκέντρωσις εις τας πόλεις. Η λαίμαργος ανάγκη της επιδείξεως και της ασωτείας εγέννησε την ένδειαν του αναγκαίου. Ο κνησμός της ηδονής έγινε τυραννικός. Η φρενίτις του πλουτισμού επέφερεν ολέθρους. Η πνευματική αναρχία ζητεί να καταρρίψη τας αιωνίους αρχάς και αληθείας. Η οικογένεια τρίζει εις τα θεμέλιά της. Το παιδίον επεναστατεί. Οίος κυκλών άνευ σκοπού. Πόσος αναβρασμός μολύνει τον αέρα! Οι άνθρωποι οινοβαρείς από την ψυχικήν ταύτη μέθην κατατρώγονται από την μανίαν να διαπράξωσι το κακόν.....».

Η μόνη ουσιαστική απάντηση και υπαρξιακή πρόταση ζωής για τον σύγχρονο αποτελεσματικό άνθρωπο, οποίος βιώνει την απόλυτη τραγικότητα και πτωτική του κατάσταση μέσα στην πολύμορφη, πολυδιάστατη και πολυεπίπεδη δεινή πνευματική, ηθική, οικογενειακή, κοινωνική, οικονομική και εν γένει οντολογικών διαστάσεων και συνεπειών προσωπική και πολιτιστική κρίση, στην οποία κυρίαρχο στοιχείο είναι η απελπισία και η απόγνωση, αποτελεί κατά τον αοίδιμο και ένσοφο Πατριάρχη Αθηναγόρα η εν Χριστώ ελπίδα, η *Θεανθρωπίνη Χριστοκεντρική ελπίδα και σωτηρία*, την οποία από του εν Φαναρίω Πρώτου Θρόνου της ανά την Οικουμένη Ορθοδοξίας διακηρύττει ως όντως Προφηταπόστολος, λέγων: *«Τα πρώτον έχων το ευτύχημα να ομιλώ προς ημάς, κηρύττω από του Οικουμενικού τούτου Θρόνου το κήρυγμα της ελπίδος και έτι καθ' υπερβολήν της πίστεως εις μίαν αύριον καλυτέραν. Κηρύττω μεθ' ημών Χριστόν, Θεόν αληθινόν, σωτηρίαν και χαράν, κατά την αψευδή αυτού επαγγελίαν. Ω γλυκεία του Σωτήρος φωνή! Πώς να μη Σε κηρύξωμεν σήμερον προ παντός δύναμιν Θεού και Θεού σοφίαν;*

Εντός της νοσταλγίας ενός κόσμου καλυτέρου βυθίζομαι εις το υπερφυές μυστήριον της ενανθρωπήσεως του Χριστού. Ομολογουμένως η σοφία των σοφών απωλέσθη και η

σύνεσις των συνετών έχει αθετηθή. Τίς σοφός του κόσμου τούτου θα ηδύνατο να συλλάβη το σχέδιον της απολυτρώσεως του ανθρώπου; Ανυψώ τα βλέμματά μου προς τον Χριστόν, όπως είναι εκεί ενθρονισμένος εν συνοδία της Παναγίας και λοιπών Αγίων, και Τον προσκυνώ. Οποία δύναμις, Χριστιανοί! Σταματά τον ρουν της ιστορίας, ίνα ανοίξη νέαν. Σβύνει την μέθην των παθών και εμπνέει τον ενθουσιασμόν της δημιουργίας. Συγχωρεί τους πονεμένους και αμαρτωλούς, όσοι ηγάπησαν πολύ. Την Βασιλείαν του Θεού εμβλέπει εις τα παιδιά. Ευλογεί την οικογένειαν και τον γάμον. Ταπεινοί υπερηφάνους και τους ταπεινούς υψώνει. Εξευτελίζει την αξίαν του χρυσού. Ενθρονίζει την αλήθειαν και την δικαιοσύνην, αναγνωρίζω απόλυτον ισχύν μόνον εις τον ηθικόν νόμον. Αλλά και διδάσκει, αναπτύσσει πρωτοφανή χριστιανικήν φιλολογίαν και φιλοσοφίαν διά των Αποστόλων, των Ευαγγελιστών και όλης της σειράς των Μεγάλων Πατέρων και Οικουμενικών Διδασκάλων. Συντάσσει νέον Δίκαιον, κώδικα πρωτότοπον σχέσεων ατόμων και κοινωνιών, ακατανόητον άνευ της σοφίας και της δυνάμεως Αυτού. Και επί πάσι σκορπίζει την αγάπην. Τί ταύτης πολυτιμότερον εν τω κόσμω; Και πόθεν αλλαχόθεν θα διεχέετο αφθονωτέρα και τόσον χειμαρρώδης;

Ατενίζοντες προς τον Χριστόν δεν δοκιμάζετε ως δρόσον Αερμών ειρήνην, ανάπαυσιν ψυχής, νέκρωσιν παθών, ανακαινισμόν ζωής, πτέρωσιν διανοίας; Διά τούτο και ο Χριστός, λέγει μέγας Ιεροκήρυξ, κατέστη αληθής επιστήμη της ζωής, διότι edώρησεν εις ημάς την κοινήν γλώσσαν της αγάπης, το κοινόν αίσθημα της ελευθερίας, την κοινήν έννοιαν του πόνου, της θυσίας και του θανάτου, διά του οποίου καλούμεθα να συμπληρώσωμεν την ύπαρξιν ημών εν τη αιωνιότητι και τη αθανασία.»

Όταν ο αοίδιμος Οικουμενικός Πατριάρχης Αθηναγόρας κάνει λόγο για την Ειρήνη, συνδέει αυτήν με τον Θεό και την οντολογική (υπαρξιακή) σχέση την οποία θα πρέπει να έχουν οι άνθρωποι με τον Θεό για να είναι ειρηνεύοντες και ειρηνοποιοί, επισημαίνοντας στον ενθρονιστήριον λόγο του, και τα επόμενα: *«Ιδού διατί πιστεύομεν ότι μόνον διά της Θρησκείας οι άνθρωποι θα ειρηνεύσωσιν εν εαυτοίς και προς αλλήλους. Άφθιτον και ασύγκριτον κάλλος και μεγαλειόν της Ειρήνης! Πού και πώς διά πολλούς κρύπτεται το τόσον εύκολον μυστικόν σου; Πώς χάνεται ενίστε και εν τη Εκκλησία του Χριστού και εν τη κοινωνία εις πολλά χριστιανικά κράτη; Αλλά' είμεθα πεπεισμένοι, ότι αι κοινωνίαι και οι λαοί θα εύρωσιν εν τη Θρησκεία το κέντρον της συμφιλίωσης, της συνδιαλλαγής, της συνεργασίας, της γενικής ευτυχίας. Αυπούμεθα μόνον, ότι τώρα τρέχουσιν προς άλλας διευθύνσεις. Αλλά δε σημαίνει. Θα ήρχετο ενωρίτερον το αγαθόν της ειρήνης. Αλλά δεν θα αργήση. Διότι πρέπει να πιστεύωμεν, ότι υπό τον «κατατεμαχισμόν της επιφανείας αντιστοιχεί μία ουράνιος ενότης, τον ύμνον των Αγγέλων της γεννήσεως του Χριστού θα ψάλωσι και οι άνθρωποι μίαν ημέραν και την αρμονίαν των ηλιακών συστημάτων θα εύρη και το βασανιζόμενον Γένος των ανθρώπων, διά τους οποίους Θεός εγεννήθη και ανέστη».*

Αλλά' ιδού και διατί ενόμισα να έλθω και να συμπορευθώ υμίν. Να νικήσωμεν μαζί την ζωήν. Και θρίαμβος της ζωής, λέγει ο Μπέρξον, είναι η δημιουργία. Ειδοποιούμεθα περί τούτου από ασφαλές σημείον, την χαράν. Όμως δημιουργία δεν δύναται να νοηθή άνευ πίστεως, μελέτης, προσευχής και συνεχών προσπαθειών. «Επί μιάς ακροπόλεως οι άνθρωποι ανήγειράν ποτε Ναόν της Απτέρου Νίκης, πιστεύοντες να έχωσιν αυτήν τοιουτοτρόπως εκτιμώσι μεθ' εαυτών. Έμαθον όμως μίαν ημέραν ότι η νίκη δεν δένεται και αν ακόμη είναι κομμένα τα πτερά της.

Με λόγο ευθύ και σαφή ο Πατριάρχης Αθηναγόρας υπογραμμίζει την ευθύνη και τον ρόλο τον οποίον οφείλει να διαδραματίσει η Εκκλησία έναντι της ανθρωπότητας ουχί ως

απλός θεατής αλλά ως δημιουργός της εν Χριστώ ζωής, αναφέροντας ότι: *«Εκ τούτου εξάγεται ότι δεν αρκεί να έχωμεν ιδεώδη, απαιτείται και χριστιανική θέλησις χαλυβδίνη προς πραγμάτωσιν αυτών. Ίνα εμφανίσωμεν την ωραιότητα της χριστιανικής ζωής, απαιτείται πίστις και δημιουργία διά της Εκκλησίας και όλων των πνευματικών και ηθικών δυνάμεων ημών και μέσων.*

Αλλά προς τούτο χρειάζεται όπως πάντες οι παράγοντες είναι αφωσιωμένοι και συνεργάται ειλικρινείς. Απαιτείται όπως οι προϊστάμενοι πανταχού είναι άνθρωποι οίτινες κατανοούσι και κατανοούντες εκτιμώσι, και εκτιμώντες αγαπώσιν, οδηγούσιν, εμπνέουσι και οικοδομούσιν....Την Ειρήνην του Κυρίου επικαλούμενοι επί πάντας τους λαούς και τα άτομα επί μέρους, εξαιτούμεθα πλούσιον το έλεος Αυτού και πάσαν ευλογίαν επί πάντας υμάς. Αμήν».